ל: זה בורר פרק שלישי סנהדרין

ודכולי עלמא. תנא קמא ור' נתן: **כרבנן דפליגי אדר' יהושע בן קרחה.** סבירא להו דאמרי בעינן שיראו שניהם כאחד ופליגין טעמא מוהוא [ויקרא ה] עד דליחזי כחד. וגבי הגדה פליגי תנאי דסיפא דאקושיה הגדה לראיה כדכתיב [ויקרא ה] או ראה אם לא יגיד כחד קרא: **משמקיד.** מלפה ומחזר ושוקד לסומכו: **דין ידע.** זה יודע ורבי יוסי בר' מנינא היה: **שמודה ר' יהושע לר' נתן.** דכי היכי דלא בעי ר' יהושע ראיה כי הדדי הגדה נמי כי הדדי לא בעי: **כין בקרקעות.** זה אומר בפני הודה לו: **כין במטלטלין.** זה אומר בפני הלוויהו מנה ואע"פ דאמנה דקמסהיד האי לא מסהיד האי מ"מ תרווייהו מסהדי שמייב לו מנה: **הלכה כמותו בקרקעות.** שמוטל הקרקע בפניהם ושניהם מעידין עליה: **אבל לא במטלטלין.** דאין עדות שלימה לא על זה ולא על זה: **מכלל דפליגי.** עליה דבנן בקרקעות: **בעדות בכור.** תנן בבכורות (דף לה.) כל מומין הרואין לבא בידי אדם רועים בהמה אין נאמנין לומר מאליו נפל בו מום זה לפי שנאמנו בהמה להטיל מומין בבכורות בזמן הזה כדי להתירן בשמיטה ואם הביא בכור להראותו לחכם צריך שני עדים עמו שמאליו נפל בו מום זה אם הביא עד אחד על מום זה ועד אחד על מום אחר בבכור זה מצטרפין. ואית דאמרי בעדות בכור להעיד שהתירו חכם ולאו מילתא היא דהא חד נאמן דעד אחד נאמן באיסורין ואפילו כהן שהוא בעליו נאמן דתנן (שם דף לו.) נאמן הכהן לומר הראיתי בכור זה ובעל מום הוא דמילתא דעבידא לאיגלויי לא משקר: **ובעדום חזקה.** זה אומר בפני אבלה שלא שנים לאמותות של שמיטה וזה אומר בפני אבלה שלא שנים אחרונות מצטרפי לאחד קרקע מסהדי חזקה מעלייתא: **וכן.** לענין שתי שערות שבבן ושבכת. וכי פליגי בהלוואת מנה פליגי משום דלאו אחד מנה קמסהדי: **גברא אגברא.** רבי אבא ור' אחי מדעולא: **בגבה.** כין קיסרי אלכעותיה: **אלי דבר ואלי עדום.** עד א' הוא אלי עדות שיער אמת הוא אלי דבר: **אלא אחד אומר שתים כנגבה.** דתרווייהו מסהדי דגדולה היא: **בקרקעות אבל לא במטלטלין.** הלכה כמותו דלא בעינן דאמרו תרווייהו כחד בקרקעות משום דכי מסהדי בני דינא תרווייהו ידעי דאחדא מילתא מסהדי וקרינא ביה והוא עד[1] ואע"ג דבשעתא דאזי לא ידע [אחד] בחבריה אבל לא במטלטלין דכי מסהדי קמן לאו אחד מנה מסהדי: **רב.** דאמר אבל לא במטלטלין משום דלאו כחד מנה מסהדי: **לטעמיה דאמר רב הודאה אחר הודאה.** זה אומר בפני הודה לו על מנה באחד בשבת וזה אומר בפני הודה לו מנה בשני בשבת: **הודאה אחר הלואה.** זה אומר בפני הלוהו מנה באחד בשבת וזה אומר בפני הודה לו מנה בשני בשבת: **מצטרפי.** דאיכא למימר בחד מנה קמסהדי וכדמוקי לקמן: **הלואה אחר הודאה.** מנה אחרינא הוא ולא מצטרפי אע"ג דתרווייהו אמרי שחייב לו מנה: **הודאה אחר הודאה נמי.** דילמא מנה דאודי ליה קמי האי לאו היינו מנה דאודי ליה קמי האי: **ואכפי בארא ידע.** דאמנה דקא מסהיד איהו מסהיד אידך אבל קמא לא ידע דאחד מנה קמסהדי אלכך לא קרינא ביה והוא עד דמשמע תרווייהו כחד: **לאו היינו הודאה אחר הלואה.** כיון דבעינן דידע שהדא בחבריה על כרחיך הודאה אחר הלואה נמי הכי מוקמת לה: **דאמר ליה לבארא מנה דמודינא קמך.** יודפי קמי פלניא והדר אמר ליה לקמא מנה דיזפי קמך אודאי ליה קמי פלניא ותרתי לגמה לי ורב למימר: **היינו דשמיע לי.** על בני עירך: **דרמיהו דיקלי וזקפיהו ליה.** שאתם משונים קוצין וחחרין ונוטעין אותן כלומר בוגים וסוקרים שפירשתם לי קושיא וחזרתם וסמרתם: **מצטרפין.** דמ"מ הן מעידין שחייב לו מנה: **בבדיקות.** שאינה משבע חקירות בראיו יום בראיו שעה שהזמה תלויה בהן אבל בכליו שחורין וכליו לבנים שאין דין הזמה תלויה בהן: **מנה אחור.** סלע ישנה: **אין מצטרפין.** הואיל ובעיקר גוף העדות מתכחשי: **ואיכא אחורה.** דלאו בעיקר גוף העדות מתכחשי דכוותיה כדיני נפשות לא בתמיה: **באריין.** יושרמ"א בלע"ז: **אין זה נכון.** אין עדות זו מכוונת. ולישנא דקרא נקט והנה אמת נכון הדבר (דברים יג) דמהאי קרא נפקא לן בדיקות (לקמן מ.):

גברא

בעדות בבור. פי' שמעו מאביו זה אחר זה אים פלוני בן בכור הוא ולא כפי' הקונטרס דפירש לענין מום הראוי לבא בידי אדם שנאמנו הכהנים דנאמן זה לומר מעצמו נפל מום זה והכירו על מום אחר דא"כ למה לי ב' עדים אפי' יחיד נאמן ואפי' עד מפי עד כדאי' בפ' כל פסולי המוקדשים (בכורות דף ט.) ובפרק חבית (שבת דף קמה.): הוא

ברישא סמכיה אמר ליה בני אמור לי כיצד שמעת א"ל כך שמעתי שמודה ר' יהושע בן קרחה לרבי נתן אמר לזה הוצרכתי השתא ומה עיקר ראיה בהדי הדדי אמר ר' יהושע בן קרחה לא בעינן הגדה מיבעיא א"ל הואיל ועלית לא תרד אמר ר' זירא שמע מינה גברא רבה כיון [6]דסמיך סמיך א"ר חייא בר אבין אמר רב הלכה כר' יהושע בן קרחה בין בקרקעות בין במטלטלין עולא אמר הלכה כרבי יהושע בן קרחה בקרקעות אבל לא במטלטלין א"ל אביי [7]הלכה מכלל דפליגי והאמר ר' אבא א"ר הונא אמר רב מודים חכמים לרבי יהושע בן קרחה בעדות קרקע ותני רב אידי בר אבין [8]בנזיקין דבי קרנא מודין חכמים לרבי יהושע בן קרחה בעדות בכור ובעדות קרקע ובעדות חזקה וכן שבבן ושבבת [9]גברא אגברא קא רמית מר סבר פליגי ומר סבר לא פליגי מאי וכן שבבן ושבבת [10]אילימא אחד אומר אחת בגבה ואחד אומר אחת בבריסה [11]האי חצי דבר וחצי עדות הוא [12]אלא אחד אומר שתים [13]בגבה ואחד אומר שתים בבריסה אמר רב יוסף אנא אמינא משמיה דעולא הלכה כרבי יהושע בן קרחה בין בקרקעות בין במטלטלין ורבנן דאתו ממחוזא אמרי אמר ר' זירא משמיה דרב בקרקעות אין אבל לא במטלטלין רב לטעמיה דאמר רב הודאה אחר הודאה הודאה אחר הלואה מצטרפי הלואה אחר הלואה הלואה אחר הודאה לא מצטרפי אשכחיה רב נחמן בר יצחק לרב הונא בריה דרב יהושע א"ל מאי שנא הלואה אחר הלואה דלא דמנה דקא חזי האי לא קא חזי האי הודאה אחר הודאה נמי אמנה דקא מודה קמי האי לא מודי קמי האי דא"ל להאי בתרא בהאי מנה דאודיי ליה קמך אודיי ליה נמי קמי פלוני אכתי בתרא ידע קמא לא ידע דהדר אזיל א"ל לקמא האי מנה דאודיי ליה קמך אודיי ליה נמי קמי פלוני א"ל [14]תנוח דעתך שהתנחת את דעתי א"ל מאי ניחותא דרבא ואיתימא רב ששת שדא בה נרגא לאו היינו הודאה אחר הלואה אמר ליה היינו דשמיע לי עלייכו דרמיתו דיקלי וזקפיתו להו [15]נהרדעי אמרי בין הודאה אחר הודאה בין הודאה אחר הלואה בין הלואה אחר הלואה בין הלואה אחר הודאה מצטרפות כמאן כר' יהושע בן קרחה אמר רב יהודה [16]עדות המכחשת זו את זו בבדיקות כשרה בדיני ממונות אמר רבא מסתברא מילתיה דרב יהודה באחד אומר בארנקי שחורה ואחד אומר בארנקי לבנה אבל אחד אומר מנה שחור ואחד אומר מנה לבן אין מצטרפין וארנקי שחורה בדיני נפשות לא [17]והאמר רב חסדא [18]אחד אומר בסייף הרגו ואחד אומר [19]באריין הרגו אין זה נכון אחד אומר כליו שחורים ואחד אומר כליו לבנים הרי זה נכון

גברא

נשבת וזה אומר בפני הודה לו עליו בשני בשבת: **הודאה אחר הלואה.** זה אומר בפני הלוהו מנה באחד בשבת וזה אומר בפני הודה לו מנה בשני בשבת: **מצטרפי.** דאיכא למימר בחד מנה קמסהדי וכדמוקי לקמן: **הלואה אחר הודאה.** מנה אחרינא הוא ולא מצטרפי אע"ג דתרווייהו אמרי שחייב לו מנה: **הודאה אחר הודאה נמי.** דילמא מנה דאודי ליה קמי האי לאו היינו מנה דאודי ליה קמי האי: **ואכפי בארא ידע.** דאמנה דקא מסהיד איהו מסהיד אידך אבל קמא לא ידע דאחד מנה קמסהדי אלכך לא קרינא ביה והוא עד דמשמע תרווייהו כחד: **לאו היינו הודאה אחר הלואה.** כיון דבעינן דידע שהדא בחבריה על כרחיך הודאה אחר הלואה נמי הכי מוקמת לה: **דאמר ליה לבארא מנה דמודינא קמך.** יודפי קמי פלניא והדר אמר ליה לקמא מנה דיזפי קמך אודאי ליה קמי פלניא ותרתי לגמה לי ורב למימר: **היינו דשמיע לי.** על בני עירך: **דרמיהו דיקלי וזקפיהו ליה.** שאתם משונים קוצין וחחרין ונוטעין אותן כלומר בוגים וסוקרים שפירשתם לי קושיא וחזרתם וסמרתם: **מצטרפין.** דמ"מ הן מעידין שחייב לו מנה: **בבדיקות.** שאינה משבע חקירות בראיו יום בראיו שעה שהזמה תלויה בהן אבל בכליו לבנים שאין דין הזמה תלויה בהן: **מנה אחור.** סלע ישנה: **אין מצטרפין.** הואיל ובעיקר גוף העדות מתכחשי: **ואיכא אחורה.** דלאו בעיקר גוף העדות מתכחשי דכוותיה כדיני נפשות לא בתמיה: **באריין.** יושרמ"א בלע"ז: **אין זה נכון.** אין עדות זו מכוונת. ולישנא דקרא נקט והנה אמת נכון הדבר (דברים יג) דמהאי קרא נפקא לן בדיקות (לקמן מ.):

גברא

עין משפט נר מצוה

צה א ב מיי' פ"ד מהל' עדות הלכה ז סמג עשין קנ טוש"ע מ"מ סימן ל סעיף יג:

צו ג מיי' פ"ד שם הלכה ג סמג שם טוש"ע מ"מ שם סעיף י:

צז ד מיי' שם פ"ג הלכה ג סמג שם טוש"ע שם סעיף כ:

צח ה מיי' שם פ"ב הלכה כ:

רבינו חננאל

עד כיון דאינון תרי ואסקינהו רחמנא כלשון יחיד ש"מ דחזו תרווייהו ביחד. ור' יהושע בן קרחה סבר מדכתיב או ראה או ידע לרבות אפילו ראו זה אחר זה ותנא קמא ור' נתן במאי פליגי. איבעית אימא קרא איבעית אימא סברא. ת"ק סבר כי אתא עד אחד לשבועה אתא ולא לממון הלכך בעינן עד שיעידו שניהן כאחד. ור' נתן סבר וכי אתו ביחד בחד פומא מסהדי אלא זה אחר זה ומצטרפי הלכך הכא נמי לא שנא. קרא כולי עלמא הוו תנא קמא ור' נתן תרווייהו אית להו דבעינן עד שיראו שניהם כאחד. וכתיב והוא עד או ראה או ידע אם לא יגיד. תנא קמא סבר מקשינן הגדה לראיה מה לראיה כחד אף להגדה כחד. ור' נתן סבר לא מקשינן הגדה לראיה. נמצא ר' יהושע בן קרחה חולק על התנא קמא בראייה ור' נתן על ההגדה. א"ר יוחנן איכא דשמע הלכתא כר' יהושע בן קרחה אי לא. א"ל ר' יוסי ב"ר חנינא שמעתי שמודה ר' יהושע לר' נתן דאפילו בזה אחר זה. א"ר יוחנן לזו הוצרכנו השתא ומה עיקר ראייה שיתכן שיראו העדות שניהן בבת אחת מכשיר ר' יהושע בזה אחר זה הגדה דליכא בבת אחת לעולם דלאו בחד פומא מסהדי מיבעיא דמכשיר ר' יהושע אפילו בזה אחר זה. ואפיק' פשמיה דרב הלכ' כר' יהושע בן קרחה בקרקעות ובמטלטלין דאפי' זה אחר זה בין בהגדה בין בראייה עדותן כשרה ר' יוחנן דאמר לזו הוצרכנו: **פ"** נזיקין דבי קרנא מסכתא נזיקין משנה היצונה שהיה שונה אותה קרנא שם חכם ידוע ומפורש בשני דיני גזלות. תני בנזיקין דבי קרנא מודים חכמים לר' יהושע בן קרחה בעדי בכור ובעדי חזקה ובעדי הבן והבת שמעידין בהן שהביאו סימנים שאפילו זה בלא זה כשרין ואוקימנא בזמן ששנים מעידין אחד אומר שיש בה שתי שערות בגבה ואחד אומר שתים בבריסה. נהרדעאי אמרי בין הודאה אחר הלואה בין הלואה אחר הודאה. ובין הלואה אחר הלואה ובין הודאה אחר הודאה מצטרפין כר' יהושע בן קרחה וקי"ל כהא נהרדעאי. פי' כגון דמסהיד חד דיזיף פלוני מפלוני בחד בנינס מנה ואחד מסהיד דבתרי בנינס חזא דפלוני יזיף מפלוני מנה אע"ג דאיכא למימר אמנה דמסהיד האי דבחד בנינס לאו בההוא מנה מסהיד היא דבתרי בנינס דאי אמרת ההיא מנה הוא מיהו אהדדיה לזה למלוה והדר יזפיה ליד קמי האי כיון דאהדדיה כבר בטלה עדות ראשונה מיהו כל האי לא חייש ר' יהושע בן קרחה. אלא אמר לך כיון דתרווייהו מסהדי דהאי נושה מנה בהאי עדות מעליא היא: אמר רב יהודה עדות המכחשת זו את זו בבדיקות כשרין הן בדיני ממונות. ואע"פ שמכחישין זה לזה עדותן. פי' זולתי שבע חקירות השנויות במשנתנו נקראות בדיקות. וכא רבא לפרש דברי רב יהודה ואמר מסתברא מילתיה במכחישין זה לזה עדותן עדות בזמן שא' אומר בארנקי שחורה הלוהו מנה וא' אומר לא כי אלא בארנקי לבנה הלוהו אבל במנה שניהן שוין אבל אם נחלקו במנה עצמו זה אומר מנה לבן וזה אומר מנה שחור כלומר ישן אין מצטרפין. ומקשינן עליה דרבא הכחשה בכלים כי האי גוונא בדיני ממונות מצטרפין מכלל דבדיני נפשות לא והאמר רב חסדא אחד אומר

מסורת הש"ס

1) כיון דאיקמתיר סמיך כל"ל, **2)** [שבת קי: וש"נ], **3)** [פי' מסכתא דמיקון משנה מיעונה שהיא שונה אותה קרנא. עריך ערך זק ה"ן], **4)** [תענית ד: וש"נ], **5)** [יק ע: כ"ב טו:], **6)** [עיין כנה"ג עב: ופפירוש רש"י להתס"ן], **7)** [שבת קנב: מגמות מה. ק. פסחים לב: יומא קי: ופס פיומא מנות דעתך שהנחת], **8)** [נקמן מא., ע)] [ל"ל בתרנן פי' כעין אחומל דש אומרים כמין גרזן. ערוך ערך אתרן], **9)** [ויקרא ה].

לעזי רש"י

יושרמ"א. גרזן קרב.

מוסף רש"י

אחד בגבה. שיער דאותי בקיסרי אלכעותיה (ב"ק ע:) אי: מתת אותו מקום (נזיר נב.) ויקלתי לשייר גדולה לענין עונשין אי לענין שיהו קדושין קדושין (ב"ק שם). בבריסה. בגאותו מקום דבר. שיער אחד, **וחצי עדות.** עד אחד יש לשיער ופשיעא דלאו עדות היא (ב"ק שם: דאין כאן אלא עד אחד לכל שיער ועד אחד אינו נאמן לעשותה בת עונשין לחייבה. ויקרא אלי דבר אחי דאמרתי לאמרי דבר כתיב, וחלי עדות דאמרתי לא אלכעותיך קרא דבהגדת כתיב לא יקום עד אחד וגו' (ב"ב שם). אין זה נכון. ועדותן כעולה ויורד וסם פטורים מיד (לקמן מא.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com